

Araştırma Makalesi

Uluslararası Göç Bağlamında Kentsel Aidiyetin İncelenmesi: İstanbul'da Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler Üzerine Bir İnceleme

Hüsna YILMAZ*

Öz

Bireylerin zaman içinde sosyal, fiziksel ve toplumsal mekânlarla kurduğu pozitif duygu durumu olarak nitelendirilen aidiyet, yaşanan göçler sonucunda bireylerin yaşamlarını devam ettirdikleri ve diğerlerinin de kendilerini ait hissettikleri, çok sayıda arkadaş ve akrabaya sahip olunan, uzun zaman yaşanan, yerel örgütlere katılımın fazla olduğu kentlere karşı aidiyet hissedilmesi kaçınılmazdır. Göç neticesinde bireylerin yaşamak durumunda kaldığı kentlere karşı hissettiği aidiyetin bilinmesi sonraki süreçte belirlenecek stratejilerde önemlilik arz etmektedir. Bu amaç çerçevesinde yapılan çalışmada, 2011 yılında Suriye'den Türkiye'ye yapılan göç dalgası sonucunda İstanbul'da geçici koruma statüsü ile bulunan Suriyelilerin uluslararası göç bağlamında kentsel aidiyetlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, kartopu örneklem yöntemiyle Suriye'den İstanbul'a göç etmiş olan farklı demografik özelliklere sahip 10 (on) Suriyeli ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Suriyelilerin bir bütün olarak İstanbul'a karşı aidiyet hissetmediği daha çok bölgesel bir aidiyet hissini oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca göçmen ilişkiler ağının ve akrabalık bağlarının İstanbul'un ve yaşanan diğer bölgelerin tercih edilmesinde etkili olduğu elde edilen bir diğer sonuçtur.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Aidiyet, Kentsel Aidiyet, Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler.

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, husnaxilalmaz@gmail.com ORCID: 0000-0001-9335-4112

Research Article

Examining Urban Belonging in the Context of International Migration: A Study on Syrians Under Temporary Protection in Istanbul

Hüsna YILMAZ*

Abstract

Knowing the sense of belonging that individuals feel towards the cities they have to live in as a result of migration is important in the strategies to be determined in the next process. In this study, it was aimed to examine the urban belonging of the Syrians who were in Istanbul with temporary protection status as a result of the migration wave from Syria to Turkey in 2011, in the context of international migration. For this purpose, semi-structured in-depth interviews were conducted with 10 (ten) Syrians with different demographic characteristics who migrated from Syria to Istanbul with the snowball sampling method. As a result of the study, it was seen that the Syrians did not feel a sense of belonging to Istanbul as a whole, but rather a regional sense of belonging. In addition, another result obtained that the network of immigrant relations and kinship ties are effective in the preference of Istanbul and other living regions.

Keywords: *International Migration, Belonging, Urban Belonging, Syrians Under Temporary Protection.*

* Postgraduate, İstanbul Üniversitesi, husnaxilmaz@gmail.com ORCID: 0000-0001-9335-4112

GİRİŞ

Ekonomik, siyasi, bireysel ve ekolojik sebeplerle bireylerin ve grupların yaşadıkları yerden başka bir yere kısa, orta ve uzun süreli, kalıcı veya geçici olarak yer değiştirmesi anlamına gelen göç; aynı ülkenin farklı bölgelerine yapıldığında iç göç olarak nitelendirilirken, bir ülkeden başka bir ülkeye yapıldığında ise uluslararası göç olarak değerlendirilmektedir (Adıgüzel, 2016, 20). Göç olgusuyla ilgili evrensel anlamda kesin ve net kurallar koymak mümkün görünmemektedir. Göç, genel olarak yaşanan bölgenin elverişsiz şartlarından kurtulmak veya gidilecek bölgenin olumlu koşullarından faydalanmak amacıyla yapılmakta olup bazı zamanlarda savaş ve sürgün gibi zorlayıcı sebeplerden kaynaklı da gerçekleşebilmektedir. Mekânsal değişiklik göçü anlatmak için tek başına yeterli değildir fakat yaşanan yer değiştirme eylemi göçün en temel özelliğidir. Bilhassa uluslararası göç hareketlerinde bir sınırdan başka bir sınıra geçmek mekânsal, kültürel ve duygusal geçiş yapmak anlamına da gelmektedir. Yani göç fiziksel bir yer değiştirme eyleminin yanı sıra çok farklı anlamlar ve etkiler içermektedir. Bireyler yer değiştirme eylemi sonucunda farklı ülke ve kentlerde yaşamak durumunda kalabilmektedirler. Bireyler göç ettikleri kentlerde farklı sosyo-ekonomik durumlarla karşılaşabilmekte ve bunun sonucunda gidilen kentlere karşı farklı boyutlarda aidiyet hissedebilmektedirler.

Aidiyet, her insanın doğasında olan ve giderilmesi gereken bir ihtiyaç olarak bilinmektedir. Aidiyet duygusu, bir ilişkiye, bir kişiye, bir topluluğa, bir dine, kente, kentin bir caddesi, sokağı, kafesi ya da tüm evrene karşı olabilmektedir. Aidiyet, bireyin mekânla etkileşiminden doğan, mekâna yönelik duygusal bağlılık durumunu ifade etmektedir. Kentler, bir bağlılık duygusu oluşturarak bireyin temel gereksinimlerinden biri olan aidiyet duygusunu gidermektedir. Kentsel aidiyet, bireyin yaşadığı kente işlevsel ve duygusal anlamda bağlanması anlamına gelmektedir (Ayazlar & Ayazlar, 2016, s. 24). Bireyin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına cevap verebilen, yaşam şekli ve amaçlarıyla uyumlu olan, yaşanmışlığın fazla olduğu, bireyin kimliğini/köklerini koruyan ve uzun süre yaşanan kentlere karşı hissedilen aidiyetin daha kuvvetli olması beklenmektedir. Yaşanan göç hareketleri sonucunda bireyler farklı kentlerde yaşamlarını sürdür-

mek durumunda kalabilmektedir. Yaşanılan bu kentler bireyleri çeşitli şekillerde etkilemekte ve bireyin yaşamında önemli bir konumda bulunan bir yere bağlılık/aidiyet hissini de karşılamaktadır. Bir kente karşı aidiyet hissetmek evinde hissetmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ait olmak demek, bir kişinin kendisini evindeymiş gibi hissedebileceği bir mekân bulması demektir. Bireyin hayatında her anlamda etkili olan kentler, bireyin yaşamı süresince aidiyet hissedebileceği önemli mekânların başında gelmektedir. Aidiyet hissi, bireysel ve kolektif davranışı birbirine bağlayan belirli sosyal ve kültürel mekanlarla ilgili belirli tekrarlayan uygulamalar, kimlik anlatılarının ve bağlanma duygularının inşası ve yeniden üretimi için çok önemlidir. Buradan hareketle göç neticesinde bireylerin yaşamak durumunda kaldığı kentlere karşı hissettiği aidiyetin bilinmesi sonraki süreçte belirlenecek stratejilerde önemlilik arz etmektedir (Anthias, 2006, 17).

Yapılan bu çalışma da 2011 yılında Arap Baharı'yla başlayan ve halen devam etmekte olan olaylar neticesinde Suriye'den Türkiye'ye yapılan göç dalgası sonucunda İstanbul'da geçici koruma statüsü ile bulunan Suriyelilerin uluslararası göç bağlamında kentsel aidiyetlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, uluslararası göç ve uluslararası göç olgusunu farklı yönleriyle ele alan göç kuramları açıklanmakta ardından kentsel aidiyet kavramı ele alınmaktadır. Son bölümünde ise çalışmanın amacına uygun bir şekilde yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme neticesinde elde edilen bulguların yorumu bulunmaktadır.

ULUSLARARASI GÖÇ KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

Göç çalışmalarının tarihi çok eskilere dayanmamaktadır. 1990'lı yılların başına kadar yalnızca iktisadi ve sosyal açıdan ele alınmıştır. Fakat bu tarihten sonra göç olaylarının küresel anlamda artış göstermesi ve özellikle uluslararası göçün artması birçok disiplinin göç konusuna eğilmesine sebebiyet vermiştir (Gök, 2016, s. 62-85). Genel anlamda bakıldığında göç; “çeşitli kararlar neticesinde bireysel ya da toplu bir biçimde, bireylerin yaşamlarının bir kısmını veya tamamını geçirmek üzere yaşadığı bölgeden başka bir bölgeye taşınma veya yerleşme şeklinde gerçekleştirdikleri yer değiştirme hareketi” şeklinde tanımlanmaktadır (Özer, 2004, s. 45). Temel-

de göç olgusunun iki başlık altında incelendiği görülmektedir. İç göç yani ülke sınırları içinde farklı yerleşim yerleri arasında yapılan yer değiştirme eylemi şeklinde açıklanırken, dış göç ya da uluslararası göç ise bireylerin ülke sınırlarını geçerek farklı ülkelere göç etmeleri şeklinde tanımlanmaktadır (Sayın, Ahmet, & Aslangiri, 2016, s. 1-13). Yapılan bu çalışma özelinde uluslararası göç kavramına detaylı bakılacak olursa;

Uluslararası göç terimleri sözlüğünde uluslararası göç; “kişilerin geçici veya daimî olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerinden veya mutad olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmaları, dolayısıyla uluslararası bir sınırın geçilmesinin söz konusu olduğu yer değiştirme hareketi” şeklinde tanımlanmaktadır (IOM, 2004: 90). Bireylerin bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye göç etmeleri, daha iyi şartlarda yaşamak, daha iyi eğitim almak gibi gönüllü kararlara dayandığı gibi belli olaylar sonucunda devletlerin veya çeşitli otoritelerin almış olduğu kararlar sonucunda, savaş ve sürgün gibi zorlayıcı nedenlerle de gerçekleşmektedir (Koçak & Elvan, 2012, s. 13).

Uluslararası göç tarihi incelendiğinde tarihin belli dönemlerinde toplumları siyasal, ekonomik ve kültürel anlamda etkileyen büyük göç hareketlerinin olduğu görülmektedir. Göç bir bakıma temelde bireylerin, toplulukların veya mekânların kendini anlatma şeklidir. Bu noktada hatırlatmak gerekir ki her göç, kendine has, eşsiz ve biriciktir (Unat, 2002, s. 22-23). “Afrikalı tekne mültecileri, Akdeniz kıyılarına vuran cesetler, yabancı uyruklu bakıcılar, ABD sınırlarını her daim zorlayan Meksikalılar...” Elbette ki bu ve buna benzer göç hareketlerine sebebiyet veren önemli tarihsel olayların yanı sıra belli toplumsal ve ekonomik durumlarda bireyleri ve toplumları göç etmeye zorlamıştır. Ayrıca sanayi devrimi, teknolojik gelişmeler ve elbette küreselleşme hareketlerinin de göçü tetiklediği bilinmektedir (Adıgüzel, 2016, s. 23-28). Castles ve Miller’ın da (2008: 89) belirttiği gibi dünyada sürekli iyi ya da kötü yönde gerçekleşen değişimler bireyleri ve toplumları geçici veya kalıcı şekilde göç etmeye zorlamaktadır.

Uluslararası Göç Kuramları

İç ve dış göç hareketlerini farklı yönleriyle ele alıp açıklamaya çalışan çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Bu kuramların her biri göç olgusunu farklı noktalardan ele alıp irdelediği için göç hareketlerinin anlaşılmasında faydalı oldukları düşünülmektedir (Unat, 2002, s. 30). Yapılan bu çalışma bağlamında ele alınması uygun görülen ve uluslararası göç hareketlerini değişik yönlerden inceleyen belli başlı kuramlara bakılacak olursa;

1. Neoklasik Kuram; Neoklasik kuram, göçü bölgeler arasında işgücü dengesinde ki eşitsizliklerden kaynaklı görmektedir. Ekonomik eşitsizlik ülkeler veya bölgeler arasında olabilmektedir. Neoklasik yaklaşım, emek göçlerinin veya işçi göçlerinin durmasını, bölgeler arasında var olan eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabileceği görüşünü savunmaktadır. Teorinin temel argümanı ücretlere odaklıdır. Tam istihdam varsayımı altında bu teori, ücret farklılıkları ve göç akımları arasında doğrusal bir ilişki savunmaktadır (Özgül, 2019, 266). Neoklasikler göçü, makro ve mikro çerçevede ele almaktadır;

1.1. Neoklasik Ekonominin Makro Kuramı: Ekonomik temelli bir yaklaşım ile uluslararası göçü açıklamaya çalışan ilk teoridir. Kurama göre, coğrafi bölgeler arasında yaşanan ekonomik dengesizlikler göçe neden olmaktadır. Düşük ücretlerin bulunduğu ülkelerdeki bireyler yüksek ücretlerin olduğu ülkeye göç etmektedir. Yaşanan bu göç hareketinin sonucu olarak, emek fazlalığının olduğu ülkelerde emek piyasası küçülmekte bundan kaynaklı olarak ücretler yükselmektedir. Buna karşılık olarak sermaye fazlalığının bulunduğu ülkelerde çalışma ücretleri düşmekte ve böylece denge kendiliğinden sağlanmış olmaktadır (Unat, 2002, s. 33).

1.2. Neoklasik Ekonominin Mikro Kuramı: Göç etme kararında olan bireyler, akılcı düşünme mantığıyla kâr/zarar hesaplaması yapmakta ve daha yüksek gelir elde edileceği hesabıyla göç etmektedirler. Göç kararı verilmeden önce yolculuk, taşınma, yeni bir dil öğrenme ve uyum sağlama noktasında karşılaşılabilecek her türlü maddi ve manevi zorluğun hesaplaması yapılmaktadır (Unat, 2002, s. 34). Bilhassa yasal olmayan yollarla yapılan göçlerde sınır dışı edilme ihtimali de bu

hesaplamalar içerisinde ele alınmaktadır. Yapılan tüm hesaplamalar sonucunda göç etme kararı veren bireyin tercih edeceği ülke ona en yüksek kârı verebilen ülke olmaktadır (Güllüpinar, 2012, s. 10).

2. **Yeni Ekonomi Kuramları:** Göç etme kararında bireyin kendisinin tek başına değil, hane halkının tamamı veya bir topluluğun tümünün birbiri ile bağlantılı olduğu varsayılmaktadır (Bayraklı, 2007, s. 18). Gelişmiş ülkelerde hane geliri ile ilgili oturmuş bir sistem ve hanenin gelirinin korunması adına çeşitli tedbirler bulunmaktadır. Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde hane halkının gelirini koruyacak sistemlerin olmaması gelirin korunması sorumluluğunu hane halkına bırakmaktadır (Unat, 2002, s. 35-36).
3. **İkiye Bölünmüş (Segmented) Emek Piyasası Kuramı:** Bu kuram göç hareketlerinin, sanayileşmenin yarattığı iş gücü talebi ile gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Göç hareketleri, göç veren ülkenin ekonomik yetersizliği sonucunda doğan işsizlik veya düşük ücretler sonucunda gerçekleşmemekte aksine göç alan ülkenin sürekli bir düşük ücretli işçi çalıştırma ihtiyacından doğmaktadır (Vural, 2007, s. 15). İşverenler bazı işler için mesleki hiyerarşinin en alt basamağında bulunan vasıfsız işçi talep etmekte ve bunlara yüksek ücretler vermek istemektedirler. Bu durumda yapılması gereken, düşük ödemelere sesini çıkarmayacak iş gücünü ithal etmektir (Yılmaz, 2014, s. 5).
4. **Dünya Sistemleri Kuramı:** Kurama göre merkez konumda bulunan kapitalist güçler kapitalist olmayan toplumların içlerine girmiş ve buradaki bireyleri göç etmeye zorlamıştır. Bu süreç bir bakıma sömürgecilik mantığıyla eş değerdir (Toksöz, 2006, s. 19). Kapitalist sistem her anlamda düzenleri bozulmuş, ekonomik anlamda sarsılmış bireyler yaratmakta ve akabinde göç etmek durumunda bırakmaktadır. Böylelikle göç eden bireyler, kapitalist sistemin ihtiyaç duyduğu çiftçiler, fabrika işçileri ve vasıfsız işlerde az parayla çalışacak kişiler haline gelmektedir (Unat, 2002, s. 41-44).
5. **İlişkiler Ağı (Network) Kuramı:** Uluslararası göç zaman ve mekân algısından etkilenmekte ve İlişkiler Ağı Kuramı göçün bu özelliğini ele alıp incelemektedir. Göçmen ilişkiler ağı, gelinen ülke ile göç edi-

len ülkeye daha önceden gelen eski göçmenler, yeni gelen göçmenler ve göçmen olmayan bireyler arasında oluşan bağlantılardır. Oluşan kişiler arası olumlu ilişkiler göçü teşvik etmektedir. Bu bağlantılar sayesinde göçmenler kolay iş bulabilmekte ve yardım alınması gerektiğinde bu bağlantılar başvurulması gereken bir tür sosyal destek olmaktadır (Unat, 2002, s. 44-46). Bireyler hiç bilmedikleri yeni bir ülkeye, bilhassa yasal olmayan yollarla gittiklerinde yardım alabilecekleri bağlantıları bulunmadığı takdirde oldukça yüksek oranlarda masraf yapmak durumunda kalabilmektedirler. Fakat bunları takiben gelen göçmenler, dostluk ve soydaşlık mantığı çerçevesinde yardım alabileceklerinden göç masrafları azalmakta ve bundan dolayı göç olgusu sürekli bir şekilde devam etmektedir. Bu kuramın önemli savunucularından olan Patricia R. Pessar kuramı kadın işçiler bağlamından ele almıştır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini normal karşılayan ve göç olgusu içerisinde kadının yerini ihmal eden göç kuramlarının boşluğu doldurulmaya çalışılmıştır (Kümbetoğlu, 2003, s. 75). Bu kurama göre denebilir ki, “göçün oluşturduğu ilişki ağları yalnızca göçmene yardım desteği sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda toplumsal rollerin yeniden şekillenmesini sağlamaktadır”. Pessar, kadınların “özgürleşme” ve “sözde-özgürleşme” sürecine değinmekte, dış göçün genellikle kadınlara tüketmek üzere yeni fırsatlar yarattığı ve kadının toplumsal anlamdaki yerinin belirlenmesi noktasında çokta etkili olmadığını ifade etmektedir (Yalçın, 2004, s. 13).

Bireylerin göç neticesinde yaşamak durumunda kaldığı kentlerin sosyolojik bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Çünkü toplumsal anlamda günlük ilişkilerin mekânı olan, tüm bireylerin doğasında bulunan ve temel bir ihtiyaç olan aidiyetin her daim üretildiği mekânların başında kentlerin geldiği bilinmektedir. Kentsel aidiyet şu soruları yanıtlamaktadır: ben kimim? – ya da- neredeyim ben? veya ben nereye aitim? ...(Yuvall, 2006, s. 38). Kentsel aidiyet, bireyin zaman içinde sosyal ve fiziksel mekânlarla kurduğu pozitif duygu durumudur. Yaşanan göçler sonucunda bireylerin yaşamlarını sürdürmek durumunda kaldığı ve diğerlerinin de kendilerini ait hissettikleri, çok sayıda arkadaş ve akrabaya sahip olunan, uzun zaman yaşanan, yerel örgütlere katılımın fazla olduğu kentlere kar-

şı aidiyet hissedilmesi kaçınılmazdır (Çakı, 2017, s. 32). Göç neticesinde bireylerin yaşamak durumunda kaldığı kentlere karşı hissettiği aidiyetin bilinmesi önemlilik arz etmektedir. Bu noktada kentsel aidiyet kavramına bakmakta fayda bulunmaktadır.

KENTSEL AİDİYET KAVRAMI

Aidiyet, “duygusal bağlılık, evinde gibi hissetmek ve güvende hissetmek anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, en istikrarlı “ilkel” biçimlerinde bile aidiyet her zaman dinamik bir süreçtir, şeyleşmiş bir sabitlik değildir. Aidiyet, her bireyin doğasında bulunan bir eğilimdir tahrip edilmediği müddetçe fiziksel ve psikolojik anlamda bir rahatlama halidir ve giderilmesi gereken bir ihtiyaçtır. Bireyler birçok farklı şekilde ve farklı bağlılık nesnesine ‘aidiyet’ hissedebilirler. Bunlar somut veya soyut bir şekilde, belirli bir kişiden tüm insanlığa doğru değişebilmektedir. Ait olma, istikrarlı, çekişmeli veya geçici bir şekilde kendi kendini tanımlama veya başkaları tarafından tanımlanma eylemi de olabilir (Davis, 2006, 5).

Kimin ‘ait olduğu’, kimin olmadığı ve aidiyeti belirtmek için gerekli olan menşe, kültür ve normatif davranış açısından asgari ortak mekanların varlığı toplumlar açısından önemlidir. Zira birey ait olduğunu hissettiğinde tamamlanır, tamamlanmış olan birey ait olduğu yeri sever ve orayı güzelleştirmek adına çaba sarf eder. Devlet veya siyasi bir topluluğun herhangi bir bölgesi ve bir kez içeri girdikten sonra orada yaşam sürdürme motivasyonu, aidiyetle ilgili farklı projelerin enerjisinin odaklandığı konulardır. Söz gelimi göçler, mekân ile kurulan bağı/ aidiyeti zedeleyen bir hareketliliktedir. Bunun yanı sıra göçler neticesinde yerleşilen bölgelere karşı yeni aidiyetler kurulması da söz konusu olmaktadır (Wood & Black, 2018, 168).

Birey ve yaşadığı yer arasındaki duygusal bağ olarak ifade edilen aidiyet, An ve Liu’ya göre yerel halkın ilgisini barındıran, onaylama, sevme ve bağlanmayı da içeren bir ruh halidir (An & Liu, 2014, s. 2). Capra ve Steindl-Rast, aidiyet kavramının iki boyutunun olduğunu açıklamaktadırlar: buna göre birey bu bana aittir dediğinde bir şeye sahip olduğu manası doğmaktadır. Buna karşılık birey aitim dediğinde burada sahip olmak değil, bir şeye ait olduğunu, dâhil olduğunu belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında aidiyet bir ilişkiye, bir kişiye, bir topluluğa, bir dine, kente ya da

tüm evrene aşkı temsil etmektedir. Dolayısıyla aitim ifadesi ben aradığım yeri buldum, burası benim yerim anlamlarına gelmektedir (Ayazlar & Ayazlar, 2016, s. 24). Aidiyet, bireyin mekânla etkileşimden doğan, mekâna yönelik duygusal bağlılık durumunu ifade etmektedir. Kent kimliği, bireylerin mekâna yönelik deneyimleriyle şekillenen bağlılık hissi ve bunun sonucunda oluşan aidiyet sürecine eşlik etmektedir (Alpak, Düzenli, & Eren, 2018, s. 3-18). Kent kimliği, sabit değildir, değişkendir, yenilenebilen ve değişikliğe uğrayabilen bir yapıdadır (Kaypak, 2010, s. 25). Kent kimliğinin oluşum sürecinde, kentin farklı yerlerinde yaşamlarını sürdüren kent sakinlerinin, farklı boyutlarda aidiyet hissedebilmelerine imkân tanıyan, herkesin ait olabilme hissiyatına cevap verebilecek duyarlılığa dikkat edilmesi önemlilik arz etmektedir (Göregenli, Karakuş, Kösten, & Umuroğlu, 2014, s. 2-6).

Kente aidiyet/bağlılık kavramı, fenomenolojik yönelimli beşerî coğrafyada çok daha tözsel bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu alandaki en iyi bilinen yayınlardan biri olan Yi-Fu Tuan'ın (2001) *Space and Place The Perspective Of Experience* kitabında coğrafi alanla ilişkinin duygusal yönlerine olan ilgiyi detaylı olarak ifade etmektedir. Kentlere bağlılık/aidiyet, temel bir insan ihtiyacı olarak kabul edilir, çağdaş toplumun kademeli mekânsal tekdüzelik, artan hareketlilik ve dolayısıyla yerlerle tamamen işlevsel bir ilişkiye olan eğilimi nedeniyle giderek daha fazla tatmin edemediği bir ihtiyaçtır. Çünkü coğrafyalar, bireylerin fikirleri üzerinde güçlü bir etki yapmaktadır. İkamet edilen yer belirli koşullarda nüfusun karakteristik özelliklerini dahi belirlemektedir. Aidiyet, bireyler ve yaşadıkları çevre arasındaki olumlu bir duygusal bağ veya birliktelik olarak tanımlanmaktadır. Kentsel aidiyet, mekanları hedef alan olumlu etkilerin çeşitliliğini kucaklayan bir şemsiye kavram olarak görülmektedir. Aynı zamanda aidiyet, ikamet edilen bölgeye yapılan duygusal yatırım olarak tanımlanmaktadır (Tuan, 2001, 20-34).

Kentsel aidiyet, yaşanan kentin mekânlarına ve o mekânların sunduğu yaşam tarzlarına göre şekillenmektedir. Günlük hayatta bireyin aidiyet kurduğu ve sıklıkla tercih ettiği mekânlar bireyin hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Aidiyet hissedilen mekân bir nevi bireyin kendini anlatma şeklidir ve bu mekânlara bakarak bireye dair önemli çıkarımlar yapılabilir.

mektedir (Bimay, 2021, s. 6-7). Kent mekânları ötekilerin başka bir deyişle farklı kültürel kimliklerin karşılaşmasını, bir arada yaşamasını sağlayan biz ve öteki arasında ki ayrımı belirginleştiren bir yapı sunmaktadır. Bunun yanı sıra birey yaşadığı bölge ya da kent dışında, başka kentlere veya bölgelere aidiyet hissedebilmekte ve kendi kültürel bağlarından kopmadan başka bir kültürle birleşebilmektedir. Kentsel aidiyet, günlük hayat etkileşimlerinin yaşandığı mekânların bir gereği olarak toplumsal aidiyetin de önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Turut & Özgür, 2018, s. 6-8)

Yuval-Davis aidiyeti; sınıf, ırk, cinsiyet, yaşam döngüsü evresi, cinsellik ve yetenek gibi farklı, birden fazla unsuru barındıran, inşa edilmiş, üzerine düşünülmüş dinamik bir süreç şeklinde tanımlamaktadır (Yuval, 2006, s. 12). Anthias'a göre (2006: 12-18) aidiyet, yerel ve küresel arasındaki ara yüzde bulunmakta ve kentsel aidiyet evinde hissetmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ona göre, ait olmak demek, bir kişinin kendisini evindeymiş gibi hissedebileceği bir mekân bulması demektir. Antonisch'in üzerinde durduğu mekânsal nokta maddi bir mekân olabileceği gibi, öyle olma zorunluluğu da bulunmamaktadır (Çakı, 2017, s. 4-17).

Kentsel aidiyet, bireyin yaşadığı kente işlevsel ve duygusal anlamda bağlanması anlamına gelmektedir. Bireyin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına cevap verebilen, yaşam şekli ve amaçlarıyla uyumlu olan kentlere hissedilen aidiyet daha kuvvetli olmaktadır (Alptekin, 2011, s. 20-24). Bireyin kimliğini ve köklerini koruyan kentlere karşı duygusal anlamda bir aidiyetin hissedilmesi beklenmektedir. Yapılan araştırmalar, bir kente karşı aidiyet duygusunu etkileyen en önemli faktörün ikamet süresi olduğunu göstermektedir (Dülgeroğlu, Özsoy, & Gökmen, 2019, s. 6). Aynı zaman da yaşanmışlıklar ve anılar da bireyde aidiyet duygusu oluşturmaktadır. Kentsel aidiyet duygusunu toplumsal bağlamda etkilemektedir. Bireyler diğerlerinin de kendilerini ait hissettikleri, çok sayıda arkadaş ve akrabaya sahip olduğu, uzun zaman yaşanan, yerel örgütlere katılımın fazla olduğu yerlere daha fazla aidiyet hissetmektedirler. Kentsel aidiyet hissi, yaşamın sürdürüldüğü ev ya da mahalleye karşı oluşan bağlılığın yanı sıra bireyin kendini bir kentli gibi görmesi ve kentle uyum sağlayarak diğeriyle bütünleşmesini gerektirmektedir (Ercoşkun, Öcalır- Akunal, Yeniğül, & Alkan, 2016, s. 22). Bu sebeple tarih boyunca mekânlar, bu mekânların yapısı,

bünyesinde barındırdığı koşullar değişiklik gösterse bile bireyin fiziksel ve ruhsal olarak algıladığı mekânlara karşı aidiyet hissetmesi kaçınılmaz bir durumdur (Gönül & Çakır, 2015, s. 6-18).

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Amacı ve Önemi

2011 yılında Arap Baharı'nın etkisiyle başlayan olaylar Suriye'ye sıçramıştır. İlk başta rejim karşıtı olarak başlayan gösteriler ve iç karışıklıklar sonrasında savaşa dönüşmüştür. Yaşanan bu savaş sonucunda binlerce Suriyeli başta Türkiye olmak üzere yakın ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır (Gençler, 2020, s. 6). Göç İdaresi Başkanlığının son verilerine göre resmi olarak 3.671.761 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır. Türkiye'ye gelen Suriyeliler ilk başta kamplarda ikamet etmiş fakat yaşanan savaşın uzun sürmesi göç dalgasının devam etmesine sebebiyet vermiştir. Bu sebeple kamplar gelen Suriyelileri barındırma noktasında yetersiz kalmış haliyle Suriyeli bireyler, İstanbul başta olmak üzere Türkiye'nin her kentine dağılmış ve yerli halkla iç içe yaşamaya başlamıştır. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığının son verilerine göre resmi olarak İstanbul'un farklı ilçelerinde 525.231 Suriyeli yaşamaktadır. Türkiye'de doğan çocuklar, kayıt dışı bulunan Suriyeli sayısı ve devam eden göç hareketleri hesap edildiğinde, Suriyelilerin sayısının 6 milyon civarında olduğu tahmin edilmekte ve bu rakam Türkiye'nin genel nüfus miktarında %7 gibi bir orana denk gelmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2021). Gelen Suriyelilerin büyük kısmına İstanbul'un ev sahipliği yaptığı görülmektedir.

Yapılan bu çalışma kapsamında İstanbul'da çeşitli sebeplerle ikamet eden Suriyelilerin uluslararası göç bağlamında kentsel aidiyetlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Yaşanan göç hareketleri sonucunda bireyler farklı kentlerde yaşamlarını sürdürmek durumunda kalabilmektedir. Yaşanılan bu kentler bireyleri çeşitli şekillerde etkilemekte ve bireyin yaşamında önemli bir konumda bulunan bir yere bağlılık/aidiyet hissini de karşılamaktadır. Bir kente karşı aidiyet hissetmek evinde hissetmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ait olmak demek, bir kişinin kendisini evindeymiş gibi hissedebileceği bir mekân bulması demektir. Bireyin hayatında her anlamda etkili olan kentler, bireyin yaşamı süresince aidiyet

hissedebileceği önemli mekânların başında gelmektedir. Aidiyet hissi, bireysel ve kolektif davranışı birbirine bağlayan belirli sosyal ve kültürel mekânlarla ilgili belirli tekrarlayan uygulamalar, kimlik anlatılarının ve bağlanma duygularının inşası ve yeniden üretimi için çok önemlidir. Buradan hareketle göç neticesinde bireylerin yaşamak durumunda kaldığı kentlere karşı hissettiği aidiyetin bilinmesi sonraki süreçte belirlenecek stratejilerde önemlilik arz etmektedir. Ayrıca uluslararası göç bağlamında son yıllarda ülkemize yapılan Suriyeli göç hareketinin incelenmesi, uluslararası göç olgusunu farklı boyutlarda ele alıp inceleyen kuramların ve bu çerçeve de kentsel aidiyetin irdelenmesinin yanı sıra araştırmanın İstanbul özelinde yapılması çalışmanın özgünlüğünü ve önemini oluşturmaktadır. Çalışmadan elde edilen verilerin konuya dair yapılacak diğer çalışmalara kaynak teşkil edeceği ve bireylerin kendini evinde gibi hissedeceği kentlerin özelliklerinin anlaşılması ve belki de böyle hissettirecek kentsel özelliklerin bilhassa İstanbul özelinde görülmesi noktasında çalışmanın önemlilik arz ettiği düşünülmektedir.

Evreni /Örnekleme ve Sınırlılıkları

Çalışmanın evreni İstanbul, örneklem ise İstanbul'un Anadolu yakasıdır. Belirlenen örnekleme ulaşma noktasında "kartopu örnekleme" yöntemi tercih edilmiştir. Kartopu örnekleme yöntemi, evren hakkında bilginin az ve örnekleme ulaşmanın nispeten zor olduğu durumlarda kullanılan bir tekniktir. Bunun yanı sıra araştırmacının ulaştığı ilk ve anahtar kişiler, birçok noktada farklı kişiler ve gruplar tarafından önemsenmekte ve bu sayede ulaşılan kişiler araştırmaya güvenle dâhil olmaktadır. Kartopu örnekleme, toplumda azınlık durumunda bulunan etnik, dini ve marjinal gruplar, göçmenler, kanun dışı işlerde bulunan kişi ve kişiler gibi örneklemlerde sıklıkla kullanılmaktadır (Baltacı, 2018, s. 24-30). Suriyeli sığınmacıların sayıca en fazla olduğu ilin İstanbul olması evren ve örneklem seçiminde etkili olmuştur.

Farklı sebeplerle belli bir coğrafi bölge üzerinde bir araya gelen insan topluluklarının oluşturduğu, çeşitli özellik ve yapıdaki kentlerin her birinin farklı bir kentsel kimliğinin ve ruhunun olduğu, bireyleri her açıdan etkilediği ve çeşitli fırsatlar sunduğu belki de belli noktalarda kısıtladığı

göz önüne alındığında her bir kentin ve ona karşı hissedilen aidiyetin benzersiz olduğu söylenebilir. Buradan hareketle Türkiye'nin nerdeyse tüm kentlerinde yaşamakta olan geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin kentsel aidiyetlerinin yalnızca İstanbul'un Anadolu yakası özelinde incelenmesi çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Kentsel aidiyetin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılması belki de herkes için burası benim evim ve ben buraya aitim denilebilecek özellikte kentsel yapıların görülmesi ayrıca geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin kentsel aidiyetlerinin tam olarak anlaşılması noktasında çalışmanın farklı illerde yapılmasının önemli ve farklı sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

Yöntemi

Türkiye'nin açık kapı politikası uygulaması, sınırların yakın olması, iki devletin çoğunluğunun Müslüman olması, çoğu Suriyelinin Türkiye'de akrabasının olması gibi nedenlerden dolayı Suriyelilerin büyük bir çoğunluğunun Türkiye'yi tercih ettiği ve günümüzde en fazla Suriyeliye Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Ülkedeki savaş ortamının devam etmesi yapılan göç hareketinin artmasına sebep olmuş ve şu an Türkiye'nin her kentinde Suriyeli bulunmakta olup en fazla sığınmacının da İstanbul'da olduğu bilinmektedir (Altaş & Şimşek, 2020, s. 3-10).

Çalışmanın yöntemi, yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmedir. Sosyal bilimlerde sıkça tercih edilen yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yönteminde doğası gereği belli sorular hazırlanmaktadır. Fakat görüşme esnasında konuyu aydınlatmak ve yanlış anlaşılmaları gidermek, daha fazla ayrıntı ve açıklamaya ulaşmak için başka sorular sorabilme, sorunun şeklini değiştirebilme veya soruyu tekrarlayabilme fırsatı bulunmaktadır. Ayrıca karşılıklı etkileşim ve iletişim olanağı sağlayan bu araştırma yönteminde yüzeysel anlamların yanı sıra derin anlamların çıkarılması, cevaplarda bireyselliğin korunması, cevaplama oranlarının fazla olması, katılımcıların davranışlarının gözlenebilmesine fırsat sağlaması ve görüşmenin kontrolünün çoğunlukla araştırmacı da olması gibi avantajlardan dolayı çalışmaya uygun görülmüştür (Karasar, 2016, s. 175). Yapılan görüşmeler 15-45 dakika sürmüştür. Katılımcılara ait detaylı bilgilerin yer aldığı tablo aşağıda verilmiştir. Ayrıca çalışmaya dair gerekli etik kurul izinleri İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilim-

ler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı tarafından 12.07.2021 tarih ve 07 sayılı toplantısında görüşülerek etik yönden uygun bulunmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait kişisel bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Meslek
S1	23 yaşında (8 yıl önce Türkiye'ye gelmiş ve 8 yıldır İstanbul'da)	Erkek	Sosyal çalışmacı
S2	24 (10 yıl önce Türkiye'ye gelmiş ve 7 yıldır İstanbul'da)	Kadın	Mühendis
S3	29 yaşında (10 yıl önce Türkiye'ye gelmiş ve 9 yıldır İstanbul'da)	Erkek	İşçi
S4	25 yaşında (9 yıl önce Türkiye'ye gelmiş ve 6 yıldır İstanbul'da)	Kadın	Ev hanımı
S5	31 yaşında (8 yıl önce Türkiye'ye gelmiş ve 8 yıldır İstanbul'da)	Erkek	İşçi
S6	27 yaşında (10 yıl önce gelmiş ve 10 yıldır İstanbul'da)	Kadın	Tercüman
S7	20 yaşında (yıl önce gelmiş ve 7 yıldır İstanbul'da)	Kadın	Öğrenci
S8	19 yaşında (8 yıl önce Türki'ye gelmiş ve 7 yıldır İstanbul'da)	Erkek	Öğrenci
S9	24 yaşında (7 yıl önce Türkiye'ye gelmiş ve 7 yıldır İstanbul'da)	Erkek	Mühendis
S10	52 yaşında (11 yıl önce gelmiş ve 8 yıldır İstanbul'da)	Kadın	Ev hanımı

BULGULARIN YORUMLANMASI

Yapılan görüşmeler sonrasında ortaya çıkan bulguların yorumlanması aşamasında katılımcıların kişisel bilgilerinin gizli tutulması adına S1, S2... şeklinde kodlama yapılması uygun görülmüştür. Görüşme esnasında her bir katılımcıya 10 adet soru sorulmuş, benzer ve yakın cevaplar bir araya getirilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen açık-uçlu görüşme soruları şu şekildedir;

1. Ülkenizden Türkiye'ye göç etme hikâyenizi anlatabilir misiniz?
2. Türkiye'de ilk nereye yerleştiniz ve sonrasında herhangi bir yer değişikliği yaşadınız mı? Yaşadıysanız sebepleri ile birlikte açıklayabilir misiniz?
3. İstanbul'u tercih etme sebebinizi açıklayabilir misiniz?

4. İstanbul'da ilk geldiğiniz yer neresiydi, herhangi bir yer değişikliği yaptınız mı? Yer değişikliği yaptıysanız sebepleri ile birlikte açıklayınız mı?
5. Şu an yaşadığınız ilçeyi tercih etme sebebiniz nedir?
6. İstanbul'da evinizde gibi hissettiğiniz herhangi bir mekân bulunuyor mu?
7. İstanbul'da sizi yabancı gibi hissettiren herhangi bir mekân bulunuyor mu?
8. İstanbul'da kendinizi güvende hissediyor musunuz veya ilerde çocuklarınızı burada yetiştirmek ister misiniz?
9. Kendinizi İstanbul'a ait hissediyor musunuz (sebebiyle birlikte açıklayınız mı)?
10. İstanbul'a aidiyet hissetmenizi kolaylaştıran veya zorlaştıran noktalar sizce neler?

Elde edilen veriler üzerinden çalışmanın bulguları 1) Suriye'den Türkiye'ye göç hikayesi 2) İstanbul'da mekan tercihi ve 3) Kentsel aidiyet başlıları altında yorumlanmıştır.

1. Suriye'den Türkiye'ye Göç Hikayesi

Aslında biz savaştan kaçmadık, yaşamak için geldik çünkü bizi vuran bizim devletimizdi.

Katılımcıların tamamının (10), ülkelerinde çıkan iç karışıklığın ilk zamanlarında ülke içinde yer değiştirdikleri, buldukları yerlere oranla daha güvenli yerlere geçip oralarda yaşamaya çalıştıkları görülmüştür. Ülkede patlak veren iç karışıklığın büyük bir savaşa dönüşmesi neticesinde temel gıda malzemelerini bulma noktasında yaşanan sıkıntılarla beraber uzun süreli elektrik ve su kesintilerinin yaşandığı ayrıca internet erişimi ve haberleşmedeki kısıtlamalarla birlikte ülkede yaşamın oldukça zorlaştığı ve ülkenin her tarafının savaş alanına dönmesi sonucu göç etmek zorunda kalındığı sonucu elde edilmiştir.

Ülkede yaşanan savaş neticesinde farklı askeri grupların ve terör örgütlerinin ülke içinde halka zorbalık yapmaya başladığı, halkı korkuttuğu ve zorla mallarına el koyduğu, haksız gözaltılar yaşandığı ve bu yüzden ülkede kalmanın zorlaştığı görülmüştür. Ayrıca Esad'ın kontrolündeki as-

kerlerin ve bazı terör örgütlerinin bölgedeki okul ve hastaneleri vurmaya başlaması ile eğitim ve sağlık hizmetlerinin durma noktasına gelmesi bir diğer göç sebebi olarak tespit edilmiştir.

Hepimizin evleri çok güvensiz olunca ilk başta ülke içinde yer değiştirdik bir ara mahalledeki okullara sığındık, yaklaşık bir ay okullarda kaldık Esad okulları da vurmaya başlayınca oralarda da kalamadık. Sonra İşt geldi, vallahi okulun önüne ve içlerine kadar gelip adam kaçırıp vuruyorlardı, Esad hastaneleri vuruyordu, İşt doktorları kaçırıyordu, hayat yavaş yavaş bitiyordu... (S10).

Savaş ortamının devam etmesi ve yaşam şartlarının zorlaşması üzerine katılımcıların çoğunluğunun (8) apar topar ve plan yapmadan ülkeden çıkmak zorunda kaldığı görülmüştür. İmkânı olan katılımcıların (2) ise yasal yollardan belli araçlarla gelebildiği görülmüş fakat katılımcıların büyük bir kısmının (8) yürüyerek, güvenli olmayan yollarla geldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra aileden bir ya da birkaç kişinin önceden geldiği, kalacak yer ve iş bulduğu sonra ailesi ve akrabalarını yanına alması şeklinde bir göç hikâyesinin yaşandığı görülmüştür. Bunların yanı sıra katılımcıların kendi devletlerine karşı büyük bir güvensizlik içinde olduğu, kendi devletlerinin ve ordularının halka karşı acımasızca davranması, kendi halkını vurmaya başlaması ve farklı muhalif grupların ortaya çıkması ülke insanını göç etmeye zorlamıştır.

Esad kendi halkını vurdu. Bir sürü grup ortaya çıktı kimse orada güvende değildi, kim kime destek veriyor belli değildi, işkence vardı. Bizler canımızı ve namusumuzu korumak için Türkiye'ye gelmek zorunda kaldık, savaşabilecek bir gücümüz yoktu çünkü bizi vuran bizim devletimizdi, kime karşı neyle savaşacaktık. Zor zamanlar geçirdik ama şükür ki canlarımızı ve namuslarımızı koruyan bir Türkiye var. Ölümden kurtulduk, aslında ölüm hep bizimle ama savaştan kurtulunca kurtulduk diyebiliyoruz, ilk başta kardeşim ve dayım geldi sonra bizler geldik, saatlerce yürüdük, çok zordu, filmlere konu olacak gibiydi gerçekten (S4).

2. İstanbul'da Mekân Tercih

Görüşülen katılımcıların çoğunluğunun (6) Türkiye'de ilk başta İstanbul'a geldiği ve İstanbul içinde; ev kiralari, iş imkânları gibi sebeplerden dolayı yer değişikliği yaptıkları ve bunun yanı sıra akraba ve tanıdık çevrenin yer değişikliği yapılmasında önemli bir etken olduğu görülmüştür. Ayrıca bir katılımcının ise komşusu ile yaşadığı sorundan dolayı yer değişikliği yaptığı belirlenmiştir.

Ayrıca katılımcıların bir kısmının (4) ilk başta Hatay, Urfa, Kilis ve Bursa'ya geldikleri sonrasında başta çoğunun akrabasının olması sonrasında iş imkânları ve ekonomik sebeplerden dolayı İstanbul'a geldiği görülmüştür. Ayrıca Hatay, Kilis, Urfa gibi şehirlerin, sınıra yakın olması, ilk gelinebilecek şehirler olmaları ve bu şehirlerde Suriye'den gelen sığınmacıların barınması için kampların olması gibi sebeplerden dolayı tercih edildiği görülmüştür. Fakat sonrasında akrabalık-dostluk bağları başta olmak üzere ekonomik sebepler, iş imkânları, eğitim/kişisel gelişim fırsatları ve daha iyi bir hayat bulabilme umuduyla İstanbul'a yerleştiği görülmüştür.

Kamplar çok kalabalıktı, çocuklarımızın okuması gerekiyordu, benim mesleğimi yapabileceğim bir ortam yoktu, akrabalarım buradaydı, onların yanına geldik ilk başta, kısa bir süre sonra iş buldum, çocuklar daha iyi eğitim almaya başladı, hanım da iş buldu, kendimizi geliştirme şansımız daha iyi, daha iyi bir hayat var (S5).

Ayrıca bir katılımcının ise ilk başta İstanbul'a geldiği sonrasında akrabalık bağları ve Adana'da Arapça eğitim veren okullardan dolayı Adana'ya yerleştiği fakat ekonomik sebeplerden dolayı İstanbul'a tekrar dönmek durumunda kaldığı elde edilen bir diğer sonuçtur.

İlk İstanbul'a geldik, annemin Adana'da akrabaları vardı, birde Arapça eğitim veren okullar var denildi bize. Biz de gittik oraya fakat 11 ay sonra dönmek zorunda kaldık çünkü babamın işleri hep kötü gitti (S4).

Çalışan insan İstanbul'da yaşar...

Katılımcıların tamamının (10) İstanbul'u başta aile ve akrabalık bağları olmak üzere; ekonomik koşullar ve iş fırsatlarından dolayı tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca iyi bir eğitim alabilme, kişisel gelişim fırsatlarının fazla olması ve daha iyi bir yaşam düşüncesinin de İstanbul'u tercih etmede etkili olduğu görülmüştür.

Dayım ve dedem bizden önce gelmişti, buraya gelin burada hayat güzel dediler, hem iş fırsatları daha çok, geldim bir gün sonra işe girdim. Bir süre çalıştıktan sonra açıktan okuluma devam ettim, şu an üniversitede okuyorum. Birçok konuda gelişim fırsatı var; ben aynı zamanda STK'larda gönüllü faaliyetlerde bulunuyorum, İstanbul çalışan kişiye hayat verir bence (S9).

Dört katılımcı ilk Sultanbeyli'ye gelmiş, bir katılımcı Kurtköy'e, iki katılımcı Esenyurta, bir katılımcı Zeytinburnu'na, bir katılımcı Sancakte-

pe'ye, bir katılımcı ise ilk Üsküdar'a yerleşmiştir. Yer değişiklikleri çoğunlukla (7) Anadolu yakasındaki farklı semtler arasında gerçekleşmiş ayrıca Avrupa yakasından Anadolu yakasına doğru (Zeytinburnu ve Esenyurt 'tan Sultanbeyli ve Üsküdar'a 3 aile) bir yer değişikliğinin yapıldığı da görülmüştür. Ayrıca akrabalık bağları ve iş fırsatları başta olmak üzere daha uygun ev kiralari gibi fırsatlardan dolayı yer değişikliği yapıldığı görülmüştür.

Esenyurt ilçesine yerleşen iki katılımcının daha uygun ev kiralari, iş fırsatları ve akraba bağlarının yanı sıra bu bölgeyi güvenli görmedikleri, karışık ve huzursuz bir yer olarak gördükleri bundan dolayı burayı tercih etmedikleri, Anadolu yakasına taşındıkları sonucu elde edilmiştir. Ayrıca ülkelerine olan özlem ve burada hissettikleri yalnızlık duygusunun akraba yanında giderileceği düşüncesinin yanı sıra aile fertlerinin sayısının artması da daha büyük eve taşınma ihtiyacını doğurduğu ve bu sebeplerden dolayı da yer değişikliği yapıldığı görülmüştür.

Esenyurt 'ta yerleştik ilk başta fakat çok karmaşık bir yer ve güvenli değildi benimde teyzem Üsküdar'da oturuyordu biz de sonra buraya yerleştik. Daha güvenli bir yer ben iş buldum babam burada iş buldu, hâlâ da buradayız (S5).

Katılımcıların, Sultanbeyli (5 kişi), Sancaktepe (1 kişi), Uzundere (1 kişi) ve Üsküdar (3 kişi) gibi semtlerde ikamet ettiği görülmektedir. Katılımcıların yaşadıkları ilçeyi tercih etme sebepleri şu şekilde sıralanabilir;

- En başta akrabalık bağlarının geldiği sonrasında;
- Uygun ev kiralari,
- İş imkânları,
- Kurulan iyi komşuluk ilişkileri,
- Yaşanılan yerlere alışılması,
- Mecbur kalınmadıkça başka yerlere gidip tekrar yabancılık hissini yaşamayı istememek gibi sebeplerin yaşanılan yerin tercih edilmesinde etkili olduğu görülmüştür.
- Bunun yanı sıra Üsküdar'da yaşayan katılımcıların burayı Halep ve Şam'a benzettikleri buranın kendilerine huzur verdiği ve bu sebepten dolayı Üsküdar'da ikamet etmeyi tercih ettikleri elde edilen bir diğer sonuçtur.

3. Kentsel Aidiyet

Üsküdar ve Fatih aynı Halep gibi Şam gibi...

Katılımcıların çoğunluğunun (8) Üsküdar ve Fatih semtlerinde bulduklarında mutlu oldukları ve psikolojik anlamda rahatladıkları sonucu elde edilmiştir. Ayrıca Üsküdar ve Fatih'in manevi havasının ve mimari yapısının Şam ve Halep kentlerini anımsattıkları ve bu semtlerde bulununca ülkelerine olan özlemin bir nebze olsa dindiği bu yüzden kendilerini evlerinde gibi hissettikleri sonucu elde edilmiştir. En çok yaşanılmak istenen bölgelerin Üsküdar ve Fatih semtleri olduğu belirlenmiştir (8).

En sevdiğim yer Üsküdar. Üsküdar'a gidince psikolojik olarak çok iyi oluyorum, aynı evim gibi yani Halep gibi, Şam gibi geliyor sonrasında Fatih bana mutluluk veriyor. Buralarda yabancılık hissetmiyorum da (S2).

Bunun yanı sıra bir katılımcı ise Türk Kızılayına gidince evinde gibi hissettiğini dile getirmiştir. Türk Kızılayının Suriyeli sığınmacılara yönelik yaptığı yardımların ve etkinliklerin olumlu bir izlenim bıraktığı görülmüştür. Katılımcıların evinde gibi hissetmesi noktasında, yaşanan bölgenin sakinleriyle kurulan ilişkilerinde etki ettiği görülmüştür. Bir katılımcı ise Suriye'de iyi şartlarda yaşadığını belirtmiş ve bu yüzden Türkiye'de Fatih ve Üsküdar'ın dışında Kadıköy, Moda sahili ve Bağdat Caddesi gibi yerlerde kendini evinde gibi hissettiği elde edilen bir diğer sonuçtur.

Kızılay merkezi, ilk geldiğimizde hiçbir yere gitmiyorduk, oradaki hocalar bize çok iyi davranıyordu, taşınmış olmasına rağmen vakit buldukça giderim ve gönüllü şekilde faaliyetlerinde bulunuyorum (S1).

Katılımcıların İstanbul'da yabancı hissettikleri mekânlar noktasında farklılaştığı görülmüştür. Genel anlamda bakıldığında zorluk yaşadıkları ve toplumsal anlamda kabul görmediklerini düşündükleri mekânlarda kendilerini yabancı gibi hissettikleri sonucu elde edilmiştir.

Okuduğum lise, çünkü orada çok dışlandım. Burada konuşmaya bile çekiniyordum yaşıtılarım dalga geçer diye, o yüzden hâlâ bile önünden geçince kendimi huzursuz hissediyorum. Beni aralarına alsalar bile benimle dalga geçerler diye korkuyordum, hep dışlanmış hissediyordum (S3).

Katılımcıların yabancı hissettikleri mekânlar sıralanacak olursa;

- Toplu taşıma araçlarında ve Suriyeli nüfusunun fazla olduğu Şişli Okmeydanı ve Esenyurt gibi ilçelerde bulununca huzursuzluk hissedilen katılımcılar (3) olduğu görülmüştür. Buralara gittiklerinde kendilerini mülteci gibi gördükleri ve dışlanmış hissettikleri bu yüzden mümkün olduğunca buralarda bulunmamaya özen gösterdikleri sonucu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra Suriyelilerin kendilerini çoğunluk gördükleri yerlerde toplumsal anlamda huzursuzluk yarattığı, birbirleri ile iyi geçinemedikleri bu durumun sebebi olarak ifade edilmiştir.

Esenyurt ve Şişli Okmeydanı çünkü orada çok Suriyeli var ve çok taşkınlıklar yaratıyorlar sanki kendi ülkeleri, her ne kadar olursak olalım biz yabancı bir ülkedeyiz, burası Suriye değil, birbirlerini yiyorlar (S2).

- Ayrıca Kadıköy, Taksim ve Aksaray ilçelerinde yabancılık hissettiğini belirten katılımcı (3) da tespit edilmiştir.
- Bunun yanı sıra bir katılımcı Zeytinburnu ilçesinde bulunan bir parkta Türk grupla aralarında çıkan bir sorundan sonra her gittiğinde kendini burada yabancı gibi hissettiğini ifade etmiştir.
- Üç katılımcı ise metro, metrobüs, tramvay gibi toplu taşıma araçlarına bindiği yerler ayrıca araçların kendisinde ve kaymakamlık, belediye, valilik gibi resmî kurumlarda yabancılık hissettikleri görülmüştür.

Metro, metrobüs, tramvay gibi toplu taşıma araçlarına bindiğim yerler ve araçların kendisi, bir de resmî yerler yani kaymakamlık, belediye ve valilik gibi yerlerde kendimi bu dünyadan değilmişim gibi hissediyorum, hiç gitmek istemiyorum oralara (S10).

Suriye benim annem fakat beni yetim bıraktı...

Katılımcıların çoğunluğunun (6) kendilerini İstanbul'da güvende hissettikleri sonucu elde edilmiştir. Güven duygunun oluşmasında;

- Başta akrabaların varlığı,
- İş bulma ve daha iyi eğitim fırsatları,

- Geldikleri ülkenin şu anki durumuyla kıyaslandığında İstanbul'un çok daha güvenli geliyor olması,
- Ayrıca İstanbul'da yaşayanların çoğunun Müslüman olması,
- Türk hükümetinin onlara sahip çıktığının düşünülmesi,
- İki millet arasında kültürel bir benzerliğin olduğunun düşünülmesi gibi faktörlerin etkili olduğu görülmüş ve bu sebeplerden dolayı çocuklarının burada büyümesini istedikleri sonucu elde edilmiştir.

Geriye dönüp baktığımda evet Suriye benim annem fakat beni yetim bıraktı, Suriye annemiz ama sanki bizi bıraktı gitti başkalarını tercih etti ve artık bize hiç bakmıyor. Suriyeli annemiz başkasına gitti ve biz de yaşamak sığınmak için başka anneler vatanlar aradık İstanbul bize anne ikinci oldu o yüzden güvende hissediyorum ve çocuklarım bu şehirde büyüsün isterim (S2).

İki katılımcı ise İstanbul'un çok büyük ve karışık bir şehir olduğunu, her türden insanın burada yaşayabildiği bu sebeple kendilerini güvende hissetmedikleri, fırsatları bulduklarında burada değil de daha sakin ve küçük bir yerde yaşamak ve çocuklarını buralarda yetiştirmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bir katılımcının ise kendini dil bildiği için güvende hissettiği fakat ailesinin dil bilmemesinden kaynaklı onlar adına güven hissetmediği görülmüştür.

Aslında İstanbul çok güvenli bir yer değil, çok büyük ve her türden insan var o yüzden fırsatım olsa daha sakin bir yerde çocuğum büyüsün isterim (S8).

Bir katılımcı ise Üsküdar dışına çıkınca kendisini güvende hissetmediğini ve Anadolu yakasını Avrupa yakasına oranla daha güvenli bulduğunu belirtmiştir. Bu duygunun oluşmasında akraba ve tanıdık çevresinin çoğunluğunun Anadolu yakasında ikamet etmesinin ve Avrupa yakasında bulunan insanların Suriyelileri istemediğine dair düşüncelerin etkili olduğu görülmüştür.

Üsküdar'ın dışına çıkınca güvende hissetmiyorum bence Anadolu yakası Avrupa yakasına göre daha güvenli geliyor çünkü Avrupa yakasındaki insanlar bizi istemiyor bunu görmek beni tedirgin ediyor (S4).

Ben buraya ait hissediyorum ama acaba İstanbul bizi kendine ait hissediyor mu?

Katılımcılardan üçünün İstanbul'da güvende olmaları, iş imkânlarının çokluğu, nüfusun çoğunluğunun Müslüman olması, Türkçeyi öğrenmiş olmaları, savaştan sonra burada tekrar bir hayata başlamış olmaları gibi sebeplerden dolayı kendilerini İstanbul'a ait hissettikleri görülmüştür.

Kendimi ait hissediyorum çünkü Halep'ten sonra bize can verdi (S1).

Bunun yanı sıra dört katılımcının ise bir bütün olarak aidiyet hissetmediği daha çok yaşadıkları bölgelere karşı (Fatih ve Üsküdar) bir aidiyetin hissedildiği görülmüştür. Üç katılımcının ise İstanbul'a alıştığı, güvende hissettiği fakat buna rağmen aidiyet hissetme noktasında çok nötr oldukları, doğdukları yerlere karşı özlem ve hasret duygularının daha ağır basması sebebiyle kendilerini geldikleri yere ait hissettikleri görülmüştür.

Hislerim çok karışık, yani alıştım güvenli hissediyorum ama kalbimin büyük bir kısmı Halep'te sanki. Kendi doğduğum toprakların dışında yaşadığım her yer, yaşamak zorunda kaldığım şehirler... Bana göre ben geldiğim yere aitim (S9).

Türkçeyi bilmemek en büyük sıkıntıydı

Katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda İstanbul'a karşı aidiyet hissedilmesini kolaylaştıran faktörleri şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Başta çoğu Suriyelinin İstanbul'da akrabasının olması,
- Nüfusun çoğunluğunun Müslüman olması,
- Türk hükümetinin Suriye'den gelenlere sahip çıkması,
- İki ülkenin kültürünün benzer olduğunun düşünülmesi
- Ve çeşitli STK'ların Suriyelilere yönelik yaptığı faaliyetler.

Katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda İstanbul'a aidiyet hissedilmesini zorlaştıran faktörler ise şu şekilde sıralanabilir;

- En büyük zorluğun Türkçeyi bilmemek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra,

- İstanbul'un çok büyük bir şehir olması,
- Ulaşım sisteminin karmaşık olduğunun düşünülmesi,
- Bazı Türk vatandaşlarının Suriye'den gelen sığınmacılara yönelik önyargılı olduğunun düşünülmesi,
- Ve verilen cevaplardan farklı olarak bir katılımcının ise her yerde aynı formda A101 ve BİM gibi marketlerin varlığından dolayı her yeri aynı gibi gördüğü, yer yön duygusunun bu aynılıktan dolayı köreldiği ve hep bir kaybolma korkusunun olduğu bu yüzden İstanbul'a karşı aidiyetin oluşmasında bunun zorlaştırıcı bir faktör olduğunu dile getirmiştir.

Sivil toplum kuruluşları kolaylaştıran nokta çünkü bize çok destek oldular hâlâ da destek oluyorlar; özellikle Kızılay çok çok sahip çıktı. Dil bilmemek en büyük zorluktu bence sonrasında ilk zamanlar Suriyeli olduğumuz için kimse ev vermek istemiyordu ve açıkçası özellikle ilk geldiğimizde, her yerde A101 ve BİM vardı, her yer aynıydı ve hep kaybolacağım diye korkuyordum, benim için dilden sonra en büyük zorluk bu aynılık oldu diyebilirim (S1).

SONUÇ

Bir kente karşı aidiyet hissetmek evinde hissetmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ait olmak demek, bir kişinin kendisini evindeymiş gibi hissedebileceği bir mekân bulması demektir. Bu mekân bir ev, ofis, mahalle, kent veya yaşanılan kentin bir caddesi, sokağı, mahallesi olabilmektedir. Bireyin hayatında her anlamda etkili olan kentler, bireyin yaşamı süresince aidiyet hissedebileceği önemli mekânların başında gelmektedir. Kentsel aidiyet, bireyin yaşadığı kente işlevsel ve duygusal anlamda bağlanması anlamına gelmekte ve yaşanılan kentin mekânlarına ve o mekânların sunduğu yaşam tarzlarına göre şekillenmektedir.

Göçler, mekân ile kurulan bağı/ aidiyeti zedeleyen bir hareketlilik tir. Yanı sıra göçler neticesinde yerleşilen bölgelere karşı yeni aidiyetler kurulması da söz konusu olmaktadır. Buradan hareketle 2011 yılında Arap Baharı'yla başlayan ve halen devam eden olaylar neticesinde Suriye'den Türkiye'ye yapılan göç dalgası sonucunda; İstanbul'da geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin uluslararası göç bağlamında kentsel aidiyetlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına bakılacak olursa;

- ✓ Suriyelilerin ülkelerinde çıkan iç karışıklığın ilk zamanlarında ülke içinde yer değiştirdikleri, buldukları yerlere oranla daha güvenli yerlere geçip oralarda yaşamaya çalıştıkları fakat ülkede patlak veren iç karışıklığın büyük bir savaşa dönüşmesi neticesinde temel gıda malzemelerini bulma noktasında yaşanan sıkıntılarla beraber uzun süreli elektrik ve su kesintilerinin yaşandığı ayrıca internet erişimi ve haberleşmedeki kısıtlamalarla birlikte ülkede yaşamın oldukça zorlaştığı ve ülkenin her tarafının savaş alanına dönmesi sonucu göç etmek zorunda kalındığı sonucu elde edilmiştir.
- ✓ Ülkede yaşanan savaş neticesinde farklı askeri grupların ve terör örgütlerinin halka zorbalık yapmaya başladığı, halkı korkuttuğu ve zorla mallarına el koyduğu, haksız gözaltılar yaşandığı ayrıca Esad'ın askerleri olarak nitelendirdikleri kendi ülkelerinin askerleri ve bazı terör örgütlerinin bölgedeki okul ve hastaneleri vurmaya başlaması ile eğitim ve sağlık hizmetlerinin durma noktasına gelmesi bir diğer göç sebebi olarak tespit edilmiştir.
- ✓ Savaş ortamının devam etmesi ve yaşam şartlarının zorlaşması üzerine katılımcıların çoğunluğunun apar topar ve plan yapmadan ülkeden çıkmak zorunda kaldığı ve büyük bir kısmının yürüyerek, güvenli olmayan yollarla geldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra aileden bir ya da birkaç kişinin önceden geldiği, kalacak yer ve iş bulduğu sonra ailesi ve akrabalarını yanına alması şeklinde bir göç hikâyesinin yaşandığı görülmüştür. Bunların yanı sıra katılımcıların kendi devletlerine karşı büyük bir güvensizlik içinde olduğu görülmüş olup kendi devletlerinin ve ordularının halka karşı acımasızca davranması, kendi halkını vurmaya başlaması ve farklı muhalif grupların ortaya çıkmasının ülke insanını göç etmeye zorladığı sonucu elde edilmiştir.
- ✓ Görüşülen katılımcıların çoğunluğunun Türkiye'de ilk başta İstanbul'a geldiği ve İstanbul içinde; ev kiralari, iş imkânları gibi sebeplerden dolayı yer değişikliği yaptıkları sonucu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra akraba ve tanıdık çevrede yer değişikliği yapılmasının önemli bir sebebi olarak görülmüştür. Ayrıca katılımcıların diğer kısmının ise ilk başta Hatay, Kilis, Şanlıurfa gibi şehirlere yerleş-

tiği görülmüştür. Bu şehirlerin; sınıra yakın olması, ilk gelinebilecek şehirler olmaları ve bu buralarda geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin barınması için kampların olması gibi sebeplerden dolayı tercih edildiği görülmüştür. Fakat sonrasında akrabalık-dostluk bağları başta olmak üzere ekonomik sebepler, iş imkânları, eğitim/kişisel gelişim fırsatları ve daha iyi bir hayat bulabilme umuduyla İstanbul'a yerleşildiği görülmüştür.

- ✓ Katılımcıların yer değişikliğinin çoğunlukla Anadolu yakasındaki farklı semtler arasında gerçekleştiği görülmüş olup yer değişikliğinin ve yaşanan semtin tercih edilmesinin temel sebebinin, başta ülkelerine olan özlem ve hissettikleri yalnızlık duygusunun akraba yanında giderileceği düşüncesinin etkili olduğu görülmüş ve bununla beraber uygun ev kiralari, iş imkânları, kurdukları iyi komşuluk ilişkileri, yaşadıkları yerlere alıştıkları ve mecbur kalınmadıkça başka yerlere gidip tekrar yabancılık hissini yaşamayı istememek gibi faktörlerin de etkili olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Özellikle Suriye'den Türkiye'ye yapılan kitlesel göç hareketinin kuramsal anlamda İlişkiler Ağı Kuramına örnek teşkil ettiği ve destek sağladığı görülmüştür. Genel anlamda bakıldığında aileden bir ya da birkaç kişinin önceden geldiği, kalacak yer ve iş bulunduğu sonrasında ailesi ve akrabalarını yanına alması şeklinde bir göçmen ilişkiler ağının olduğu görülmüştür. İlk gelen Suriyeli bireylerin akrabalık ve soydaşlık mantığı çerçevesinde sonradan gelen bireylere ev ve iş bulma konusunda yardımcı olduğu ve bu ilişkilerin göçü olumlu anlamda teşvik ettiği tespit edilmiştir.
- ✓ Katılımcıların çoğunluğunun Üsküdar ve Fatih semtlerini Halep ve Şam'a benzettikleri buraların kendilerine huzur verdiği ve bu sebepten dolayı Üsküdar ve Fatih'te bulunmayı tercih ettikleri ve bu semtlerde bulduklarında mutlu oldukları, psikolojik anlamda rahatladıkları sonucu elde edilmiştir. Buradan hareketle gelinen kentler ve yaşanan kentlerin mimari yapısı ve dokusunun benzer olmasının kentsel aidiyet duygusunun oluşmasında olumlu anlamda etki ettiği söylenebilmektedir. Aidiyet duygusunun oluşmasında toplumsal bir

kabulün olması gerekmektedir. Her ne kadar devlet otoriteleri tarafından bireyler ülkeye kabul edilse de sosyal ve toplumsal kabulün olmadığı mekânlarda aidiyet duygusunun hissedilmesi zorlaşmaktadır. Yapılan bu çalışmada ise katılımcıların evinde gibi hissetmesi noktasında, yaşanan bölgenin sakinleriyle kurulan olumlu ilişkilerin kente karşı aidiyetin oluşmasında olumlu yönde etki ettiği sonucu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra belli STK'ların özellikle de Türk Kızılay'ının yaptığı faaliyetlerin kente karşı aidiyet hissedilmesi noktasında olumlu anlamda etki ettiği görülmüştür.

- ✓ Katılımcıların İstanbul'da yabancı hissettikleri mekânlar noktasında farklılaştığı görülmüştür. Genel anlamda bakıldığında zorluk yaşadıkları ve toplumsal anlamda kabul görmediklerini düşündükleri mekânlarda kendilerini yabancı gibi hissettikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca toplu taşıma araçlarında ve Suriyeli nüfusunun fazla olduğu Şişli Okmeydanı ve Esenyurt gibi ilçelerde bulununca huzursuzluk hisseden katılımcılar olduğu görülmüştür. Buralara gittiklerinde kendi ifadeleri ile kendilerini mülteci gibi gördükleri ve dışlanmış hissettikleri bu yüzden mümkün olduğunca buralarda bulunmamaya özen gösterdikleri sonucu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra Suriyelilerin kendilerini çoğunluk gördükleri yerlerde toplumsal anlamda huzursuzluk yarattığı, birbirleri ile iyi geçinemedikleri bu durumun bir diğer sebebi olarak ifade edilmiştir. Ayrıca Kadıköy, Taksim ve Aksaray ilçelerinde yabancılık hissettiğini belirten katılımcılar da tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra metro, metrobüs, tramvay gibi toplu taşıma araçlarına binilen yerler ve araçların kendisi ayrıca kaymakamlık, belediye, valilik gibi devlet erkinin ve gücünün en fazla hissedildiği resmî kurumlarda da yabancılık hissettikleri sonucu elde edilmiştir. Suriyeli sığınmacıların devletin varlığının en fazla hissedildiği resmî kuruluşlarda ve toplu taşıma araçlarına binilen yerler ve araçların kendisi gibi kalabalık mekânlarda kendilerini yabancı gibi hissetmeleri hem toplumsal anlamda hem de siyasal anlamda henüz bir kabul görmediklerini düşünmelerinin bir sonucu olarak görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı Suriyeli nüfusunun fazla olduğu yerlerde yaşamak isterken bir kısmının ise Suri-

yeli nüfusunun az olduğu yerlerde yaşamak istemesi ise toplumsal anlamda görünmez olmak istediklerini göstermektedir.

- ✓ Katılımcıların çoğunluğunun kendilerini İstanbul'da güvende hissettiği ve güven duygusunun oluşmasında; başta akrabaların varlığı, iş bulma ve daha iyi eğitim fırsatları, geldikleri ülkenin şu an ki durumuyla kıyaslandığında İstanbul'un daha güvenli gelmesi gibi faktörlerin etkili olduğu ve bunun sonucunda çocuklarının burada büyümesini istedikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca burada yaşayanların çoğunun Müslüman olması, iki millet arasında kültürel bir benzerliğin olması ve Türk hükümetinin onlara sahip çıktığı düşüncesinin de güven sağladığı görülmüştür.
- ✓ Genel anlamda bakıldığında katılımcıların bir bütün olarak İstanbul'a aidiyet hissetmediği daha çok bölgesel bir aidiyetin olduğu tespit edilmiştir. En çok aidiyet hissedilen, yaşanılmak istenen bölgelerin Üsküdar ve Fatih semtleri olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların bir bütün olarak kente ve topluma kendilerini nasıl ait hissettikleri noktasında toplumla kurdukları iletişimin ve bu iletişimin oluşmasında da dil bilmenin önemli bir belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Aidiyet hissedilmesi noktasında kendi aralarındaki iletişimden ziyade toplumla olan iletişim ve temaslarının oldukça önemli olduğu ve dil bilmenin bu iletişim ve temasın yapısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Ayrıca İstanbul'a karşı aidiyet hissedilmesini zorlaştıran en büyük faktörün yine Türkçeyi bilmemek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra yaşanan bölgede konuşulan dilin bilinmesinin aidiyet ve bağlılık duygusunun yanında güven duygusunun oluşmasında ve önyargıların kırılmasında önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir. Ayrıca nüfusun çoğunluğunun Müslüman olması, çoğu Suriyelinin İstanbul'da akrabasının olması, Türk hükümetinin Suriye'den gelenlere sahip çıkması, iki ülkenin kültürünün benzer olduğunun düşünülmesi ve çeşitli STK'ların Suriyelilere yönelik yaptığı faaliyetlerin İstanbul'a aidiyet hissetmeyi kolaylaştırdığı tespit edilmiştir.
- ✓ Öte yandan İstanbul'un çok büyük bir şehir olması, ulaşım siste-

minin karmaşık ve bazı Türk vatandaşlarının Suriye'den gelen sığınmacılara yönelik önyargılı olduğunun düşünüldüğü ve bununda aidiyet duygunun oluşmasını zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Katılımcıların geldikleri ilk zamanlarda görsel anlamda kendilerini konumlandıramadıklarından dolayı İstanbul'da kaybolma hissi yaşadıkları, her yeri aynı gibi gördükleri, yer yön duygularının bu aynılıktan dolayı körelendiği ve bu yüzden İstanbul'a karşı aidiyetin oluşmasında bunun zorlaştırıcı bir faktör olduğu sonucu elde edilmiştir.

Kentsel aidiyet, bireyin yaşadığı kente işlevsel ve duygusal anlamda bağlanması anlamına gelmektedir. Bireyin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına cevap verebilen, yaşam şekli ve amaçlarıyla uyumlu olan, bireyin kimliğini ve köklerini koruyan kentlere karşı duygusal anlamda bir aidiyetin hissedilmesi beklenmektedir. Yapılan araştırmalar, bir kente karşı aidiyet duygusunu etkileyen en önemli faktörün ikamet süresi olduğunu göstermektedir. Yapılan bu çalışmada, İstanbul kentinin geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin işlevsel anlamdaki ihtiyaçlarını karşıladığı, kültürlerini rahat bir şekilde yaşayabildikleri fakat duygusal anlamda bilhassa toplumsal kabul noktasında bir eksikliğin olduğunun düşünüldüğü ve bundan dolayı katılımcılarda bir bütün olarak bir aidiyet oluşmadığı görülmüştür. Ayrıca ikamet süresinin kentsel aidiyet duygusunun oluşmasındaki etkisi düşünüldüğünde Suriye'den gelen bireylerin birbirine çok yakın tarihlerde gelmiş olmasından ötürü ikamet süresinin etkisi bu çalışmada gözlenememiştir. Buradan hareketle bu konu çerçevesinde yapılacak olan sonraki çalışmalarda şunlar tavsiye edilmektedir;

- Kentsel aidiyet duygusunun oluşmasında dil bilmenin önemi daha detaylı bir şekilde çalışmalıdır.
- Geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin kentsel aidiyetlerinin oluşmasında toplumsal kabul olarak nitelendirdikleri beklentileri araştırılmalıdır.
- Kentsel aidiyetin oluşması noktasında farklı tarihlerde göç etmiş geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin özelinde ikamet süresi etkisinin araştırılmasının konunun anlaşılması noktasında farklı ve önemli sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Alpak, E.M., Düzenli, T., & Eren, E. T. (2018). Kent kimliği ve kullanıcıların bağlılık duygusu üzerindeki etkisi: Trabzon kenti örneği. *The Journal of Academic Social Science Asos Journal*, (64), 519-528.
- Alptekin, D. (2011). *Toplumsal aidiyet ve gençlik: üniversite gençliğinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, .
- Altaş, N. T., & Şimşek, Ö. (2020). Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların kentsel entegrasyonu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(Özel Sayı), 331-349.
- An, Z., & Liu, L. (2014). The influence factors of SNS users' sense of belonging: theoretical model and empirical test-a cross culture study on SNS. *PACIS 2014 Proceedings.*, 50-98.
- Anthias, F. (2006). Belongings in a globalising and unequal world: Rethinking translocations. *The situated politics of belonging*, 17-31.
- Ayazlar, G., & Ayazlar, R.-A. (2016). Yerel halkın turizmin etkilerine yönelik tutumunda aidiyet duygusu ve yaşam tatmininin rolü/the role of sense of belonging and life satisfaction on local people's attitude towards tourism effects. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.*, 4(20), 1451-1470.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(7), 231-274.
- Bayraklı, C. (2007). Dış göçün sosyo-ekonomik etkileri: görece göçmen konutları'nda (İzmir) yaşayan Bulgaristan göçmenleri örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Bimay, M. (2021). Yerel katılım açısından kent ve kentli kimliği, kentsel aidiyet ve kentsel farkındalık düzeyi: Batman örneği. *The Journal of Social Science*, 5(9), 88-108.

- Castel, S., & Miller, M. J. (2008). Göçler Çağı. *İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*.
- Çakı, F. (2017). Aidiyet ve mekân olarak sokaklar: Balıkesir örnek olayı çerçevesinde bir tipoloji önerisi. *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10-11), 25-54.
- Dülgeroğlu, Y., Özsoy, F. A., & Gökmen, G. (2019). Kentsel dinamikler ile değişen enformel konut yerleşmelerinde” aidiyet” kavramının tartışılması. *MEGARON*, 1(14), 100-108.
- Ercoşkun, Ö., Öcalır- Akünal, E., Yenigül, B., & Alkan , L. (2016). Kentlilik bilincini oluşturan göstergeler ve kentlilik bilincini. *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(Special Issue), 4-23.
- Gençler, A. (2020). Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların sosyo-ekonomik yaşama etkileri: *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi/Journal of Social Policy Conferences*(78), 111-145.
- Gök, G. (2016). Kimin güvenliği? *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,, 65-82.
- Gönül, B., & Çakır, H. (2015). Tarihi yapılarda mekânsal belleğin korunması: İzmit seka selüloz ve kağıt fabrikasının dönüşümü. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 2(8), 85-110.
- Göregenli, M., Karakuş, P., Kösten, Y. Ö., & Umuroğlu, İ. (2014). Mahalleye bağlılık düzeyinin kent kimliği ile ilişkisi içinde incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 29(73), 73-85.
- Güllüpinar, F. (2012). “Göç olgusunun ekonomi-politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine bir değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 24.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Kaypak, Ş. (2010). Antakya’nın kent kimliği açısından irdelenmesi/examination of antakya in terms of urban identity. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 373-392.
- Koçak, Y., & Elvan, T. (2012). Türkiye’de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 163-164.

- Kümbetoğlu, B. (2003). *Tanımayan sorunlar*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Özdil, S. (2019). ABD İşgücü piyasasında ücretler ve göç ilişkisi: Neoklasik göç teorisi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 264-276.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, kentlileşme ve kentsel değişme*. Bursa: Ekim Kitapevi.
- Sayın, Y., Ahmet, U., & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1-13.
- T.C İÇ İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2021). <https://www.goc.gov.tr/> adresinden alındı
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası emek göçü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: .
- Turut, H., & Özgür, M. E. (2018). Bir kente göçün hikâyesi: süreçler, bütünleşme ve aidiyet. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 153-180.
- Unat, N. (2002). *Bitmeyen göç: konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Vural, D. (2007). Uluslararası göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*. , 15.
- Wood, B. E., & Black, R. (2018). Spatial, relational and affective understandings of citizenship and belonging for young people today: Towards a new conceptual framework. *Interrogating belonging for young people in schools*, 165-185.
- Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Arı Kitapevi.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Electronic Turkish Studies*.
- Yuval, D.-N. (2006). Belonging and the politics of belonging. *Patterns of Prejudice*, 197-214.